

(อม.๔๙)

คำพิพากษาศาลฎีกาชั้นวินิจฉัยอุทธรณ์

คดีหมายเลขดำที่ อม.อธ. ๑๒/๒๕๖๓

คดีหมายเลขแดงที่ อม.อธ. ๑๒/๒๕๖๓

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

ศาลฎีกา

วันที่ ๑๐ เดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๓

ระหว่าง { คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้อง
นายไชยวัฒน์ แยมานะ ผู้ถูกกล่าวหา

เรื่อง การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

ผู้ร้องอุทธรณ์คัดค้านคำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ลงวันที่ ๑๑ เดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๕๖๒ องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์ รับวันที่ ๒๐ เดือน กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๖๓

ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้วินิจฉัยว่า ผู้ถูกกล่าวหาซึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบและมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินและหนี้สินนั้น กรณียุติตำแหน่ง กรณียกเลิกตำแหน่ง และกรณียกเลิกตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี ในการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี วาระที่ ๑ และกรณียุติตำแหน่ง

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี วาระที่ ๒ ขอให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกกล่าวหา และให้พ้นจากตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีที่ดำรงอยู่ในปัจจุบัน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑, ๑๑๔

ผู้ถูกกล่าวหาให้การรับสารภาพ

ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิจารณาแล้วพิพากษายกคำร้อง

ผู้ร้องอุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์พิเคราะห์คำร้องประกอบกับเอกสารตามคำร้อง และคำให้การของผู้ถูกกล่าวหาแล้ว ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังเป็นยุติว่า ผู้ถูกกล่าวหาได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี วาระที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๑ และพ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๕ ต่อมาผู้ถูกกล่าวหาได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี วาระที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๕ และยังดำรงตำแหน่งจนถึงปัจจุบัน ผู้ถูกกล่าวหายื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่งวาระที่ ๑ โดยไม่แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ได้แก่ เงินให้กู้ยืม จำนวน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ไม่ได้แสดงที่ดินที่เป็นกรรมสิทธิ์รวมของคู่สมรส ได้แก่ ที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๙๒๔ ตำบลบางรักใหญ่ อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี และที่ดินโฉนดเลขที่ ๕๘๕๔๙ ตำบลบางแพรก อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี กรณีพ้นจากตำแหน่ง ไม่แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ได้แก่ เงินให้กู้ยืม จำนวน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๙๒๔ ตำบลบางรักใหญ่ อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ที่เป็นกรรมสิทธิ์รวมของคู่สมรส อาวุธปืนกึ่งอัตโนมัติ ๒ กระบอก หนี้สินที่มีหลักฐานเป็นหนังสือ จำนวน ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท แสดงที่ดินไม่ถูกต้องและไม่ได้อยู่จริง คือ ที่ดินโฉนดเลขที่ ๖๐๗๓ ตำบลบางรักน้อย อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี และที่ดินโฉนดเลขที่ ๕๘๕๔๙ ตำบลบางแพรก อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ที่เป็นกรรมสิทธิ์รวมของคู่สมรส กรณีเข้ารับตำแหน่งวาระที่ ๒ ไม่แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ได้แก่ เงินให้กู้ยืม จำนวน ๑,๒๖๑,๒๕๐ บาท จำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท และ จำนวน ๓๐๐,๐๐๐ บาท รวม ๓ ราย ที่ดินโฉนดเลขที่ ๑๙๒๔ ตำบลบางรักใหญ่ อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี

ที่เป็นกรรมสิทธิ์รวมของกลุ่มสมรส หนี้สินที่มีหลักฐานเป็นหนังสือ จำนวน ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท แสดงที่ดินไม่ถูกต้องและไม่มีอยู่จริง คือ ที่ดินโฉนดเลขที่ ๖๐๗๓ ตำบลบางรักน้อย อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี และที่ดินโฉนดเลขที่ ๕๔๕๘๙ ตำบลบางแพรก อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ที่เป็นกรรมสิทธิ์รวมของกลุ่มสมรส และไม่แสดงทรัพย์สินอื่นซึ่งมีมูลค่าของทรัพย์สินรวมกันตั้งแต่ ๒๐๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป ในส่วนการจูงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบต่อผู้ร้องด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี วาระที่ ๑ ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัยว่า สิทธิภาคีอาญามาฟ้องระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๓๙ (๕) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๘ วรรคสาม คู่ความไม่อุทธรณ์ จึงเป็นอันยุติ สำหรับความผิดส่วนอาญาในกรณีอื่น ข้อเท็จจริงยุติตามคำร้องว่า ขาดอายุความแล้ว

มีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามอุทธรณ์ของผู้ร้องว่า มาตรการบังคับทางการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑ หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ สามารถนำมาบังคับแก่ผู้ถูกกล่าวหาในกรณีคดีส่วนอาญาขาดอายุความได้หรือไม่ ผู้ร้องอุทธรณ์ว่า การเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกกล่าวหาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๕ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑ วรรคหนึ่ง เป็นมาตรการหลักที่แยกจากมาตรการทางอาญา จึงมิใช่เป็นเพียงโทษอุปกรณ์หรือโทษข้างเคียงของโทษทางอาญา แต่เมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ วรรคหนึ่ง เป็นกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิด จึงต้องนำมาบังคับแก่คดีนี้ การลงโทษตามมาตรการบังคับทางการเมืองไม่ใช่การลงโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ กรณีจึงไม่อาจนำเอาบทบัญญัติเรื่องอายุความมาใช้บังคับกับมาตรการทางการเมืองได้ คดีของผู้ร้องจึงไม่มีอายุความ เห็นว่าการให้ผู้ต้องคำพิพากษาพ้นจากตำแหน่งและเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้นั้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๕ วรรคสาม และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑ หรือการให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเป็นเวลาห้าปี ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๓ วรรคสอง และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ ถือเป็นมาตรการบังคับหรือจำกัดสิทธิทางการเมืองอันสืบเนื่องมาจากการกระทำความผิดทางอาญา โดยศาลจะมีอำนาจบังคับใช้มาตรการดังกล่าวได้ก็ต่อเมื่อเป็นกรณีที่ศาลได้มีคำพิพากษาวินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้นั้นจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินภายในเวลาที่กำหนด หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๓๕ วรรคท้าย ซึ่งเป็นความผิดอาญา ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๖๗ หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๑๙ การที่กฎหมายกำหนดให้มาตรการบังคับหรือจำกัดสิทธิทางการเมืองรวมเป็นส่วนหนึ่งของคดีอาญาเช่นนี้ จึงไม่อาจแยกออกจากการวินิจฉัย ความผิดทางอาญาได้ และเห็นได้ว่ากฎหมายได้มีวัตถุประสงค์จะให้มาตรการบังคับหรือจำกัดสิทธิทางการเมืองนี้เป็นมาตรการหลักที่แยกจากโทษทางอาญาดังที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง แต่อย่างไรก็ดี ทั้งหากจะถือว่ามาตรการบังคับหรือจำกัดสิทธิทางการเมืองไม่มีอายุความดังที่ผู้ร้องอุทธรณ์แล้ว ก็อาจจะทำให้ระยะเวลาล่วงเลยไป จนยากที่จะหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์ได้ตรงต่อความเป็นจริง อีกทั้งการจำกัดสิทธิดังกล่าว เป็นมาตรการเชิงป้องกันการทุจริตจึงต้องบังคับโดยเร็ว มิฉะนั้น หากผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากตำแหน่งนั้นไป เกินกว่าห้าปีแล้ว การที่จะใช้มาตรการบังคับหรือจำกัดสิทธิทางการเมืองด้วยการห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่พ้นจากตำแหน่งตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ วรรคสอง ย่อมเป็นอันไร้ผลโดยสิ้นเชิง ซึ่งไม่น่าจะใช่เจตนารมณ์ที่แท้จริงของกฎหมาย ดังนั้น มาตรการบังคับหรือจำกัดสิทธิทางการเมืองดังกล่าว แม้มิใช่โทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๘ ก็ย่อมต้องอยู่ภายใต้หลักทั่วไปของคดีอาญารวมถึงอยู่ในบังคับอายุความทางอาญา แม้ผู้ถูกกล่าวหาให้การรับสารภาพ แต่เมื่อคดีส่วนอาญาขาดอายุความไปแล้ว โดยไม่มีการวินิจฉัยข้อเท็จจริงและพิพากษาว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดตามคำร้องอีกต่อไป

สิทธินำคดีอาญามาฟ้องย่อมระงับและมีผลให้มาตรการบังคับทางการเมืองหรือการจำกัดสิทธิทางการเมืองระงับด้วย กรณีจึงไม่อาจนำมาตรการบังคับทางการเมืองหรือการจำกัดสิทธิทางการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๘๑ หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๔ มาใช้บังคับแก่ผู้ถูกกล่าวหาได้ ที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษายกคำร้องมานั้นชอบแล้ว องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์เห็นพ้องด้วย อุทธรณ์ของผู้ร้องฟังไม่ขึ้น พิพากษายืน.

นายอนันต์ วงษ์ประภารัตน์

นายพศวิจน์ กนกนาก

นายนิพนธ์ ช่วยสกุล

นายประสิทธิ์ เจริญถาวรโกคา

นายชัยรัตน์ ศีลาลัย

นายธนาพนธ์ ชวรุ่ง

นายสมพงษ์ เหมวิมล

นายเฉลิมชัย ศรีเลิศชัยพานิช

นายชาติชาย โฆษิตวัฒน์ฤกษ์